

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๓

เรื่องพิจารณาที่ ๙/๒๕๖๒

วันที่ ๒๑ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { นายณัฐพร โตประยูร ผู้ร้อง
พรรคอนาคตใหม่ ที่ ๑ นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ที่ ๒
นายปิยบุตร แสงกนกกุล ที่ ๓ และคณะกรรมการบริหารพรรคอนาคตใหม่ ที่ ๔ ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

นายณัฐพร โตประยูร ผู้ร้อง ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ กล่าวอ้างโดยอ้างอิงข้อมูลจากเว็บไซต์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออินเทอร์เน็ตต่าง ๆ ว่าพรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้องที่ ๑ นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ผู้ถูกร้องที่ ๒ นายปิยบุตร แสงกนกกุล ผู้ถูกร้องที่ ๓ และคณะกรรมการบริหารพรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้องที่ ๔ ใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำคัดค้านคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเอกสารประกอบ ปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จดทะเบียนจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗ และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ โดยมีนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นหัวหน้าพรรค นายปิยบุตร แสงกนกกุล ผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นเลขาธิการพรรค และผู้ถูกร้องที่ ๔ เป็นคณะกรรมการบริหารพรรค

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ มีความมุ่งหมายเป็นเกราะคุ้มครองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และกำหนดกลไกในการดำเนินการในกรณีที่มีการฝ่าฝืน ทั้งนี้ บทบัญญัติลักษณะนี้ได้บัญญัติเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ มาตรา ๓๕ และได้บัญญัติในทำนองเดียวกันในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ เป็นบทบัญญัติวางหลักการเพื่อป้องกันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เมื่อพิจารณาตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบแล้ว เป็นกรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าการออกข้อบังคับ นโยบาย และสัญลักษณ์ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง เนื่องจากข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งหมายความรวมถึงนโยบายและภาพเครื่องหมาย เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ (๑) และมาตรา ๑๕ (๒) และ (๓) นั้น เห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นการกล่าวอ้างของผู้ร้องว่าข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ ซึ่งการออกข้อบังคับของพรรคการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนการจัดตั้งพรรคการเมือง อันเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมาตรา ๑๓ บัญญัติว่า “เอกสารและหลักฐานที่ต้องยื่นไปพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ... อย่างน้อยต้องประกอบด้วย ... (๓) ข้อบังคับ ...” มาตรา ๑๔ บัญญัติว่า “ข้อบังคับต้องไม่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้ (๑) เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และต้องไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ ...” มาตรา ๑๕ บัญญัติว่า “ข้อบังคับอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้ ... (๒) ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง (๓) ... นโยบายของพรรคการเมือง ...” และมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่คำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและเอกสารและหลักฐานที่ยื่นพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองถูกต้องและครบถ้วนตาม ... มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ ... ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และให้ประกาศการจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา” จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าในการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองนั้น ผู้ยื่นคำขอจะต้องยื่นข้อบังคับพรรคไปพร้อมกับคำขอด้วย ต่อจากนั้นนายทะเบียนพรรคการเมืองจะทำการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน

ของเอกสารที่ยื่น หากคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและเอกสารหลักฐานที่ยื่นมีความถูกต้อง ครบถ้วน นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะรับจดทะเบียน จัดตั้งพรรคการเมือง และให้ประกาศการจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษาต่อไป เมื่อผู้ถูกร้อง ที่ ๒ ได้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นพรรคการเมือง และนายทะเบียน พรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗ และมีประกาศการจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว อย่างไรก็ตาม ข้อบังคับของ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ว่า “หลักประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ” นั้นมีข้อความแปลกแยกจากข้อความ ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ โดยอาศัยหลักการตีความที่ว่า ในกรณีตีบทกฎหมายมีความแจ่มชัดอยู่แล้ว จะต้องไม่ทำให้คลุมเครือ ข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้องดังกล่าวจึงเป็นข้อความที่คลุมเครือแตกต่างจาก บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ชัดแจ้งแล้ว ดังนี้หากเป็นกรณีที่ข้อเท็จจริงปรากฏในภายหลังว่าข้อบังคับของ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ได้ยื่นจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ก็เป็น หน้าที่และอำนาจของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะรายงานไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับดังกล่าวตามมาตรา ๑๗ วรรคสาม

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๔ มีพฤติการณ์ แนวคิด ทศนคติ คลั่งไคล้ปรัชญาตะวันตก เป็นขบวนการปฏิวัติริเริ่ม มีแนวความคิดที่ต้องการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมไทย โดยการแสดงความคิดเห็นในช่วงเวลาต่าง ๆ ทั้งก่อนและหลัง การจดทะเบียนจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ดังปรากฏตามสื่อมวลชนและสาธารณชนที่ผ่านมา เช่น การให้ สัมภาษณ์กับสื่อมวลชน การแสดงความคิดเห็นต่อหน้าสาธารณชน การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และการแสดงความคิดเห็นในช่องทางต่าง ๆ นั้น เห็นว่าเป็นการแสดงความคิดเห็น ที่แตกต่างซึ่งหากเกินขอบเขตก็สามารถใช้กฎหมายปกติดำเนินการได้อยู่แล้ว ส่วนการพิจารณาว่า บุคคลใดจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเพียงพอถึง ความมุ่งหมายและแนวทางที่จะเป็นไปได้ในการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครอง และการกระทำนั้นจะต้องกำลังดำเนินการอยู่แม้จะยังไม่บังเกิดผล แต่ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบเป็นเพียงการกล่าวอ้างโดยอาศัยข้อมูลข่าวสารจากเว็บไซต์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต ตลอดจนเอกสารมหาชนที่ประชาชนทั้งหลายที่สนใจใคร่รู้สามารถค้นคว้าหาอ่านได้

โดยเปิดเผย บางส่วนเป็นข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่อาจนำมาอ้างอิง วิเคราะห์ และวิจารณ์ ย่อมสามารถกระทำได้ในเชิงวิชาการ การบรรยายในมหาวิทยาลัยได้อยู่แล้ว จึงยังไม่มีข้อเท็จจริงอื่นใดมาสนับสนุนข้อกล่าวอ้างของผู้ร้อง และยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องทั้งสี่มีพฤติการณ์หรือการกระทำตามความคิดเห็นที่ผู้ร้องกล่าวอ้างเพียงพอที่จะฟังได้ว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง แต่อย่างไรก็ดี ส่วนกรณีการกระทำอื่นใดของผู้ถูกร้องทั้งสี่ในฐานะผู้ทำงานการเมืองต่อสาธารณชนจะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นหรือไม่ เป็นเรื่องที่ต้องไปว่ากล่าวกันอีกส่วนหนึ่งต่างหากตามกฎหมายนั้น ๆ ต่อไป

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีความเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ยังไม่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง แต่ผู้ถูกร้องต้องแก้ไขข้อบกพร่องของพรรคให้ชัดเจนตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ

(นายทวีเกียรติ มินะกนิษฐ)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ